

The Oikos logo features the word "Oikos" in a blue, serif font. The letter "O" is stylized with a white circle inside. A blue swoosh underline starts under the "i" and curves under the "s".

Oikos

Ontwikkeling:
All In!

Inhoudsopgave

Voorwoord:

Ontwikkeling: All In!

- > PAGINA 2, 3 en 4

Hoofdstuk 1

Internationale (financiële) verhoudingen

- > PAGINA 5

Millenniumdoelen-campagne

- > PAGINA 6

Jubilee

- > PAGINA 7

Kerkelijke bezinning op globalisering

- > PAGINA 8

Internationale financiële gerechtigheid

- > PAGINA 9

Europese landbouw en de kerken

- > PAGINA 10

Hoofdstuk 2

Milieu en Ontwikkeling

- > PAGINA 11

Klimaatplan

- > PAGINA 12

Kerk en Milieu

- > PAGINA 13

Technologie en ontwikkeling

- > PAGINA 14

Hoofdstuk 3

Globalisering & Identiteit

- > PAGINA 15

Migratie & Integratie: Migrantenweek

Integratie

Kerkendag 2005

- > PAGINA 16 EN 17

Religie en ontwikkeling (kenniscentrum)

- > PAGINA 18

Migranten en ontwikkelings-samenwerking

- > PAGINA 19

Dialogue for Peaceful Change

- > PAGINA 20

Hoofdstuk 4

Overige projecten & oikosXplore

- > PAGINA 21

Maatschappelijk rendement

- > PAGINA 22

Babylon

- > PAGINA 23

Jongeren en IS

- > PAGINA 24 EN 25

Draagvlak/ Oikos in de media

- > PAGINA 26

Medewerkers en bestuur

- > PAGINA 27

Financieel overzicht

- > PAGINA 28

Ontwikkeling: All In!

Jaarverslag Stichting Oikos 2005

Ontwikkeling: All In!

Nederland is sinds 2005 volop betrokken bij internationale ontwikkelingen. In 2004 zou niemand die bewering hebben geloofd. Het publieke debat was toen nog vrijwel helemaal gericht op binnenlandse ontwikkelingen. De vrees voor terroristische aanslagen, de zorg over religieus fundamentalisme, het schijnbare einde van de multiculturele samenleving stond hoog op de agenda. Niet alleen in de media, maar ook bij politici. De massale weerstand tegen het Europese grondrechtelijk verdrag deed vermoeden dat Nederland de gordijnen dicht had gedaan.

Het verloop van 2005 liet echter zien dat dit allerminst het geval is. De tsunami die op Tweede Kerstdag 2004 Azië trof, heeft de harten en portemonnees van vele mensen geopend. Er was betrokkenheid. Er ontstonden creatieve acties om geld in te zamelen. Er werden manieren gezocht en gevonden om directe hulp te verlenen. De hernieuwde betrokkenheid kwam niet alleen tot uitdrukking in grote acties voor de slachtoffers van natuurrampen. Het aantal initiatieven van plaatselijke groepen en kleine organisaties om zelf directe (ontwikkelings)hulp te bieden groeit sterk. Nederlanders die als toeristen Afrika bezochten zagen daar hoe scholen, klinieken en opvanghuizen voor kinderen en gehandicapten lijden onder gebrek aan financiële steun. Ze bedenken een manier om te kunnen helpen, om te kunnen geven, want elke euro helpt.

De Minister van Ontwikkelingssamenwerking juicht deze initiatieven van particulieren toe. Ontwikkelingssamenwerking verdient maatschappelijk draagvlak, vooral ook buiten de 'traditionele' ontwikkelingsorganisaties. Het sleutelbegrip is *vermaatschappelijking* van ontwikkelingssamenwerking. OS is niet alleen een zaak van de OS-organisaties, ontwikkelings-samenwerking dient samenlevingsbreed opgepakt te worden: initiatieven van gewone mensen, van jongeren, van scholen, van bedrijven zijn welkom. Sterker nog; ze zijn heel hard nodig. Deze vermaatschappelijking van ontwikkelingssamenwerking heeft ook tot een verandering van het beleidskader voor de medefinanciering gezorgd. Vanaf 2007 dienen organisaties die subsidie ontvangen van het

Ministerie tenminste 25% van hun budget uit de samenleving te krijgen. Vanuit Oikos gezien juichen we de vermaatschappelijking van ontwikkelingssamenwerking van harte toe. Mits er tenminste niet alleen wordt gesproken over een breder draagvlak voor hulp. Hulp is nodig, maar minstens even belangrijk is een wereldwijde inspanning om de structurele oorzaken van armoede weg te nemen.

Hulp en/of handel

Ook wat dat betreft is er veel gebeurd in 2005. Een veelheid van activiteiten heeft geholpen om bijvoorbeeld de millenniumdoelstellingen van de VN onder de aandacht van de Nederlandse bevolking te brengen. En met succes. In 2004 kende 20% van de Nederlanders de millenniumdoelstellingen, aan het einde van 2005 was dit percentage gegroeid naar 51%. Ook Oikos heeft hieraan bijgedragen. Onder andere door het secretariaat op zich te nemen van de Maak het Waar-campagne. Maar ook door veel activiteiten te organiseren, onder andere samen met jongeren en studenten. De internationale gemeenschap zal alles op alles moeten zetten om de doelstellingen te realiseren. De doelstellingen zijn ambitieus: Het aantal mensen dat in extreme armoede leeft is in 2015 gehalveerd; alle kinderen volgen basis-onderwijs; er zijn gelijke kansen voor jongens en meisjes enzovoort. Grote doelstellingen vanuit het besef dat ontwikkeling vaak een traag en moeizaam proces is. Onvoldoende ambitieus als we denken aan de andere helft: de mensen die nog in extreme armoede leven ook als de doelstelling in 2015 is gehaald.

Geloven in ontwikkeling

Critici menen dat ontwikkelingssamenwerking zo weinig oplevert dat we er beter mee kunnen stoppen. Oikos is die mening niet toegedaan. De realiteit waarin grote groepen in onze wereld zoeken naar perspectief is dermate schrijnend dat we ons de luxe van afhaken niet kunnen permitteren. Bovendien is Oikos betrokken vanuit de overtuiging dat het anders kan. Er zijn alternatieven voor de processen van verarming en verrijking die op dit moment de mondiale ontwikkelingen kenmerken.

De weigering om de huidige situatie te

accepteren als de enig mogelijke heeft ook te maken met signalen van partners uit grote delen van de wereld. Voor Oikos zijn dat niet alleen ontwikkelingsorganisaties maar ook kerken, de Rooms-Katholieke Kerk en internationale oecumenische organisaties zoals de WARC (World Alliance of Reformed Churches) en de Wereldraad van Kerken. Zij roepen ons in de rijkere delen van de wereld voortdurend op om de oorzaken voor armoede en onduurzame ontwikkeling, die in onze samenleving en ons economische beleid liggen, aan te pakken.

Ontwikkeling: 'All In'

Deze oproep is onder andere verwoord door de Belgische bisschoppen in een krachtig en helder document getiteld *"De economische, culturele en sociale gevolgen van globalisering, Een evangelisch – ethische benadering"*. Dit stuk biedt een analyse, een beoordeling en een visie op actie ten aanzien van "globalisering". In de analyse valt de nadruk op de economische globalisering die de arbeidsomstandigheden grondig heeft veranderd, op de politieke globalisering met haar gevolgen voor democratisering en het zoeken naar een nieuwe wereldorde, en op de globale cultuur die op drift lijkt geraakt. Bij de beoordeling wordt gezocht naar een ethiek van globalisering, aan de hand van "algemeen wereldwijd", "solidariteit", "subsidiariteit" en "rechtvaardigheid". Tenslotte wordt een visie ontwikkeld tot daadwerkelijk handelen op macro-, meso- en persoonlijk niveau. De paragraaf waarmee dit inspirerende geschrift afsluit, luidt als volgt:

Het proces van globalisering is inderdaad goed, noch kwaad. Alles hangt ervan af wat wij ervan maken. Daarbij is een kritische openheid noodzakelijk. Enerzijds een openheid ten aanzien van globalisering als dynamische realiteit die de menselijke verbondenheid intensifieert. Alles wat goed is, alles wat de menselijke waardigheid en solidariteit bevordert, kan bevestigd worden als betekenisvol voor de komst van het Rijk Gods, dat ook in de globalisering op een versluierde wijze aanwezig is. Er is iets belangrijks aan het gebeuren en wij hebben de opdracht om te onderscheiden hoe God in dit alles aan het werk is.

Oikos als organisatie

Oikos heeft als organisatie in 2005 een aantal belangrijke ontwikkelingen doorgemaakt:

- Bestuur en medewerkers hebben een beleid geformuleerd voor de komende 5 jaar, 2006–2010.
- Met een aantal organisaties zijn er nieuwe samenwerkingsovereenkomsten gesloten.
- De samenwerking met organisaties en vertegenwoordigers van religies, met name islam en hindoeïsme, is versterkt.
- Het kenniscentrum religie en ontwikkeling is in samenwerking met enkele andere organisaties opgestart.
- Medewerkers hebben naast de uitvoering van activiteiten gewerkt aan de invoering van een kwaliteitsbeleid.
- Medewerkers hebben zich gericht op vernieuwing van methodieken en verdieping van vraagstukken die in de toekomst een rol zullen spelen (o.a. internationale belastingen; technologie).

Anderzijds moeten wij de globalisering ook kritisch benaderen. Waar menselijke waardigheid wordt geschonden, waar culturele diversiteit wordt vernietigd en vooral waar armen het slachtoffer worden van processen waarop ze geen greep hebben, moeten wij klaar en duidelijk protesteren.

Het allerbelangrijkste is echter de daadwerkelijke aanwezigheid van de kerkgemeenschap in de veranderingsprocessen, een werkzaamheid die de processen mee stuurt naar meer menselijkheid toe. De Kerk is geen neutrale toeschouwer, maar een gemeenschap van miljoenen mensen wier handelen mee zal bepalen of de globalisering al dan niet zal bijdragen tot een meer menselijke wereld. In dit perspectief hebben de woorden van wijlen Paus Johannes Paulus II niets van hun betekenis verloren: "De Kerk is er zich nu meer dan ooit van bewust dat haar sociale boodschap eerder geloofwaardig zal zijn door het getuigenis van de werken dan door de samenhang en de interne logica ervan" (Centesimus annus, nr 57)

Bij de activiteiten van Oikos in 2005 heeft daarom de vraag naar structurele oorzaken van armoede centraal gestaan. Een vraag

waar overigens niet gemakkelijk een pasklaar antwoord op is te geven. Partners vragen ons om in de spiegel te kijken. Waar liggen bij jullie de oorzaken voor verdere verrijking en verarming? In het project 'kerkelijke bezinning op economische globalisering' hebben we die handschoen opgepakt. In een conferentie en in verschillende publicaties, waaronder het boek *Uitsluitend Participatie* is nagegaan wat de oorzaken van uitsluiting van welvaarts-groei zijn en hoe participatie in duurzame ontwikkeling kan worden bevorderd. We hebben een globalisering nodig waaraan allen deel hebben en waar iedereen beter van wordt: geen uitsluiting, maar 'All in'. Dat vraagt ook om een 'All in'-ontwikkeling; een ontwikkeling die niet alleen op economische groei is georiënteerd, maar ook rekening houdt met de sociale, culturele (religieuze) en politieke aspecten van het bestaan.

Oikos heeft vanuit deze gedachte ook diverse activiteiten ontwikkeld, waarin deze thematiek op een praktische en creatieve manier wordt opgepakt. Zo zijn in het jongerenprogramma oikosXplore door middel van simulaties,

spelen en aantrekkelijke presentaties laagdrempelige handelingsmogelijkheden geboden aan jongeren en studenten.

De activiteiten van 2005 hebben geleerd dat veel mensen zien dat 'hulp' zonder 'handel' dweilen met de kraan open is. We waren verrast dat zoveel mensen betrokken wilden zijn bij de activiteiten die Oikos organiseerde. Er is veel draagvlak voor de visie dat ontwikkeling een zaak van echte samenwerking tussen rijk en arm is.

Met dit jaarverslag willen we u laten zien welke activiteiten Oikos in 2005 heeft uitgevoerd. Bestuur en directie willen allen die bij ons werk betrokken waren, bedanken voor de goede samenwerking. Grote waardering gaat ook uit naar de medewerkers van Oikos voor hun inzet en creativiteit.

Piet Terhal
voorzitter
Hielke Wolters
directeur

Hoofdstuk 1: Internationale (financiële) verhoudingen

Projecten bij hoofdstuk 1

- > Millenniumdoelen-
campagne (p. 6)
- > Jubilee Nederland
(p. 7)
- > Globalisering en
kerken (p. 8)
- > Internationale
financiële
gerechtigheid (p. 9)
- > Europese landbouw
en de kerken (p. 10)

Overige projecten

- > Kinderarbeid?
Recht op onderwijs
- > Koffiecoalitie
- > Make Trade Fair
- > Samenstelling
dossiers voor WCC

Ontwikkelingshulp helpt onvoldoende. Tenminste als deze hulp niet gepaard gaat met aandacht voor de structurele oorzaken van armoede. Armoedebestrijding vraagt om verandering van de structuren in deze wereld. Vanuit deze gedachte werkt Oikos aan rechtvaardige internationale verhoudingen. Al lange tijd ligt de nadruk daarbij ook op financiële gerechtigheid. In 2005 werd eindelijk recht gedaan aan achttien landen, doordat hun schulden werden kwijtscholden. Een succes voor de jarenlange campagne van Jubilee Nederland, waar Oikos vanaf het begin intensief bij betrokken is geweest.

Het werk gaat echter door, want nog veel méér landen zwichten onder de schuldenlast. Ook belastingontwijking en -ontduiking zorgen ervoor dat ontwikkelingslanden veel geld mislopen waar ze wel recht op hebben. Oikos plaatst daarom het thema van rechtvaardige internationale belastingen op de agenda van de politiek en van maatschappelijke organisaties. Naast het tegengaan van kapitaalvlucht zou het invoeren van internationale belastingen een goede manier zijn om de millenniumdoelen te financieren.

De acht millenniumdoelen stonden in 2005 volop in de schijnwerpers. Deze doelen combineren concrete actiepunten met het bindende advies om een eerlijk handels- en financieel systeem te ontwikkelen. Oikos voerde het secretariaat van de campagne 'Maak het Waar. Armoede de wereld uit!', waarin bijna vijftig organisaties de millenniumdoelen onder de aandacht brachten van het publiek en de politiek.

MAAK HET WAAR!

Internationale (financiële) verhoudingen

DOELSTELLING

- > Publieke aandacht voor MDG's en extra Nederlandse steun voor met name millenniumdoel 8

LOOPTIJD

- > 2005

MEER INFORMATIE

- > www.maakhetwaar.nl

2005 was het jaar van de millenniumdoelen. Met de campagne 'Maak het waar. Armoede de wereld uit!' hebben Oikos en 48 andere organisaties de millenniumdoelen onder de aandacht gebracht van Nederland. Met nog tien jaar te gaan om deze doelen te halen begint de tijd te dringen. Oikos voerde het secretariaat van de campagne en heeft zelf ook diverse activiteiten uitgevoerd om meer bekendheid te geven aan de millenniumdoelen. Centraal binnen de campagne stonden de witte bandjes en drie White Band Days.

In het jaar 2000 hebben 180 landen afgesproken dat in 2015 acht millenniumdoelen moeten zijn verwezenlijkt. Omdat in 2004 bleek dat we nog lang niet op schema zaten hebben organisaties wereldwijd campagnes gestart om de regeringen aan hun woord te houden. In 2005 stonden drie dagen speciaal in het teken van deze oproep aan regeringsleiders. Deze zogenaamde White Band Days waren gepland rond drie cruciale topbijeenkomsten (G8-top in Gleneagles, VN-top in New York en de WTO-top in Hong Kong). Ook de acties van de Nederlandse campagne waren geconcentreerd rond deze drie dagen.

Op White Band Day I ging de publiekscampagne van start met een manifestatie in Den Haag op het Plein. Premier Balkenende nam daar een petitie in ontvangst waarin hem het verzoek werd gedaan zich hard te maken voor schuldenkwijtschelding. De wereldwijde campagne kreeg een extra impuls door de Live8 concerten die over de hele wereld werden gegeven kort

voor de G8-top in Gleneagles. Tijdens de top werd het voorstel gedaan om de schulden van 18 landen kwijt te schelden. De Nederlandse regering heeft dit voorstel gesteund.

White Band Day II vormde het hoogtepunt van de campagne met een grootscheepse manifestatie in Walibi en met tientallen witte gemeentehuizen, kerken en kantoren. In de aanloop naar de VN-top in New York kreeg Premier Balkenende vlak voor zijn vertrek op Schiphol een koffer met 297.013 handtekeningen. Daarmee riepen de ondertekenaars hem op om zich hard te maken voor het realiseren van alle millenniumdoelen. De Premier zegde toe dat hij zijn uiterste best zou doen en hield zijn belofte; tijdens zijn toespraak wees hij op het belang en de urgentie van de millenniumdoelen. De afsluitende White Band Day III stond in het teken van eerlijke handel. Ter voorbereiding op de WTO-top in Hong Kong werd een debat georganiseerd en een 'eerlijk' feest.

In opdracht van Jubilee Nederland heeft Oikos op festivals, waaronder de Wereldjongerendagen in Keulen, aandacht gevraagd voor millenniumdoel 8. Oikos voerde samen met NCSU (Nederlandse Christelijke Sport Unie) campagne om sporters ook te betrekken bij de millenniumdoelencampagne. Sportclubs werden op verschillende manieren op de hoogte gebracht en enthousiast gemaakt over de Maak het waar-campagne en ze werden voorzien van voldoende witte bandjes. Zo konden ook sporters laten zien dat zij achter de slogan staan: Armoede de wereld uit!

SCHULDENKWIJTSCHELDING VOOR ACHTTIEN LANDEN

Schuldencampagne – Jubilee Nederland

DOELSTELLING

- > Maatschappelijk en politiek draagvlak voor schuldvermindering ontwikkelingslanden

LOOPTIJD

- > 2003–2006

MEER INFORMATIE

- > www.jubileenederland.nl

Jubilee vroeg samen met oikosXplore aandacht voor het achtste millenniumdoel dat voornamelijk beschrijft wat rijke landen moeten doen om de millenniumdoelen te halen; meer hulp geven, meer schulden kwijtschelden en eerlijke afspraken maken over handel. Op diverse festivals was oikosXplore te vinden met een geheel witte uitstraling. Door het juiste antwoord te krassen op de speciaal ontwikkelde kraskaarten konden jongeren onder andere een 'white band' winnen. De campagne ging officieel van start tijdens het Bevrijdingsfestival in Den Bosch waarbij de vrijwilligers bezoek kregen van Prins Willem-Alexander en Premier Balkenende.

Armoede de wereld uit? Scheld dan de schulden kwijt van de armste landen. Dat was de inzet van Jubilee Nederland tijdens de 'Maak het waar' campagne voor millenniumdoelen in 2005. Bij de G8-top in Gleneagles werd de toezegging gedaan dat de schulden van achttien landen zullen worden kwijtscholden. Een succes voor de jarenlange campagne voor schuldenkwijtschelding. Maar we zijn er nog niet...

Op 13 april ontvingen Minister Zalm van Financiën en Minister van Ardenne van Ontwikkelingssamenwerking ruim 65.000 handtekeningen uit handen van Jubilee Nederland. Deze handtekeningen zijn opgehaald tijdens de campagne 'Onze schuld, hun recht'. Bijna de helft van deze handtekeningen zijn ingezameld tijdens de WE OWE THEM zomertour van Oikos en Move Your World. Uit een peiling die in opdracht van Jubilee Nederland werd uitgevoerd door Maurice de Hond bleek dat drie op de vier Nederlanders vindt dat landen geen schulden moeten aflossen als dat armoedebestrijding in de weg staat.

Jubilee Nederland heeft zich aangesloten bij het Nederlands Platform Millenniumdoelen die in 2005 de Maak het waar-campagne voerde. Volgens Jubilee Nederland moet de hoogte van schuldkwijtschelding bepaald worden aan de hand van wat volgens de millenniumdoelen moet worden bereikt in ontwikkelingslanden. Tijdens de eerste White Band Day van de 'Maak het waar' campagne op 2 juli stond schuldenkwijtschelding internationaal in de schijnwerpers.

In juli deden de regeringsleiders van de G8 het voorstel om de schulden van achttien landen aan onder andere IMF en Wereldbank kwijt te schelden. Dit was een grote doorbraak in de jarenlange strijd voor schuldenkwijtschelding. Toch gaat het akkoord niet ver genoeg. Veel landen die schuldenkwijtschelding nodig hebben zijn vooralsnog uitgesloten van deze deal. Daarnaast worden er door IMF en Wereldbank nog veel extra voorwaarden gesteld aan de kwijtschelding. Ook worden er niet voldoende maatregelen genomen om het ontstaan van nieuwe schulden tegen te gaan. Doordat lang niet alle schulden onder het akkoord vallen, betalen veel landen nog steeds meer dan ze zich kunnen veroorloven als ze de millenniumdoelen willen halen.

BEZINNEN OP GLOBALISERING

Kerkelijke bezinning op globalisering

DOELSTELLING

- > Het verbeden en verdiepen van de aandacht binnen de kerken voor de wereldwijde gevolgen van globalisering

LOOPTIJD

- > 2004–2005

MEER INFORMATIE

- > www.stichtinggoikos.nl

Globalisering staat op de agenda van de kerken. Dat kan de conclusie zijn na een jaar waarin talrijke activiteiten ondernomen zijn om de aandacht voor globalisering te vergroten in de kerken. Ook Oikos heeft daaraan bijgedragen. Naast een goed bezochte conferentie werden twee boeken en vier rapporten gepubliceerd om gesprekken in de kerken te stimuleren. Oikos zal, waar nodig, de kerken bij deze gesprekken assisteren.

Na de 'Accra-verklaring' van de hervormd-gereformeerde wereldbond (WARC), die duidelijk stelling nam tegen neo-liberale economische globalisering, wilden ook in Nederland veel mensen in de kerken met elkaar het gesprek aangaan over globalisering. Om in deze behoefte te voorzien heeft Oikos op 31 maart de conferentie 'Globalisering; een agenda voor kerk en theologie' georganiseerd, die zich speciaal richtte op theologen. Tijdens deze conferentie, die bezocht werd door meer dan 300 mensen, spraken diverse inleiders over globalisering en wat de taak van de kerken zou moeten zijn ten aanzien van globalisering. Dr. Herman Noordegraaf stelde dat de kerk nog verder moet globaliseren: "De kerken kunnen pas kerk zijn in communicatie met kerken en christelijke geloofsgemeenschappen over de gehele wereld". Ter gelegenheid van de conferentie verzorgde Oikos een geactualiseerde en uitgebreide heruitgave van het boek 'Economie van de eerbied' waarin de econoom Roelf Haan ingaat op de geestelijke betekenis van het economische handelen.

In veel plaatselijke kerken zijn initiatieven ontstaan in vervolg op deze conferentie. Zo hebben enkele deelnemers aan de conferentie

uit het noorden van het land het initiatief genomen voor een aantal bijeenkomsten in Steenwijk. Tijdens deze avonden werd gesproken over globalisering en wat kerkleden concreet kunnen doen tegen de negatieve effecten van globalisering. De deelnemers spraken het voornemen uit een netwerk te vormen dat ook in de toekomst regelmatig bij elkaar komt. Om kerkelijke groepen zoals die in Steenwijk te ondersteunen heeft Oikos gespreksmateriaal uitgegeven onder de naam 'Geloven wij in globalisering?'. Dit kan een hulpmiddel zijn voor gemeentes en parochies om in gesprek te gaan met elkaar over de negatieve gevolgen van globalisering.

Naast deze gesprekshandleiding heeft Oikos nog drie rapporten uitgebracht met daarin een terugblik op de conferentie van 31 maart, reacties op de 'Accra-verklaring' en de vertaling van een document van de Wereldraad van Kerken over globalisering voor de assemblee in Porto Alegre. Met het boek 'Uitsluitend Participatie', dat in september verscheen, wil Oikos verheldering bieden en het gesprek stimuleren in kerken en theologische opleidingen over de christelijke verantwoordelijkheid voor internationale gerechtigheid.

In november nam de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland een nota aan over het Accra-document als oproep "om in gehoorzaamheid aan Jezus Christus geloofskeuzen te maken ten aanzien van onze omgang met elkaar". Oikos participeerde in een gesprek ter voorbereiding van de nota en hoopt betrokken te blijven bij de doorgaande bezinning hierover.

ONDERWEG NAAR RECHTVAARDIGE INTERNATIONALE BELASTINGEN

Internationale financiële gerechtigheid

DOELSTELLING

- > Publieke en politieke aandacht voor de financiering van de Millennium Development Goals (MDG's)

LOOPTIJD

- > 2004–2006

MEER INFORMATIE

- > www.stichtingoikos.nl

Met behulp van belastingen kan de overheid in Nederland bepaalde basisvoorzieningen en een minimale levensstandaard garanderen voor al haar burgers. Internationaal is helaas nog steeds niemand in staat om armoede de wereld uit te helpen. Oikos onderzoekt of er mogelijkheden zijn om door middel van internationale belastingen extra geld aan te boren voor het bereiken van de millenniumdoelen. In 2005 is een eerste aanzet gegeven tot het vormen van een brede nationale coalitie voor het invoeren van internationale belastingen.

Jaarlijks wordt er alleen al op de valutamarkten voor 300 biljoen dollar verhandeld. Als daar nu een belasting op zou worden geheven van 0,005% zou dat 15 miljard dollar per jaar opleveren. Geld wat hard nodig is voor de verwezenlijking van de millenniumdoelen. Een soortgelijke valutatransactiebelasting is in België al in de wet opgenomen, in Noorwegen zal deze wet waarschijnlijk op korte termijn in werking treden. Oikos wil met een brede coalitie van ngo's, kerken en vakbonden de politiek overtuigen van het belang van het invoeren van deze belasting in Nederland.

Naast de valutatransactiebelasting, die een nieuwe variant is op de Tobin-Tax uit de jaren zeventig, zal deze coalitie ook onderzoek doen hoe internationale belastingontwijking en -ontduiking tegengegaan kan worden.

Ontwikkelingslanden lopen door kapitaalvlucht naar belastingparadijzen miljoenen dollars mis. Voor deze landen betekent het dat ze nog meer afhankelijk van hulp worden, omdat ze het belastinggeld waar ze recht op hebben niet ontvangen.

Met de conferentie 'Hoe komt ontwikkeling aan d'r tax?' heeft Oikos het startsein gegeven om de discussie over internationale belastingen in Nederland op gang te brengen. Tijdens de conferentie sprak Sony Kapoor van de Engelse coalitie Stamp Out Poverty over de haalbaarheid van de invoering van een valutatransactiebelasting. Gert de Gans van Kerkinactie lichtte het Klimaatplan toe waarin een CO₂ belasting is opgenomen. Prof. Lieven Denys en Eric Goeman van Attac Vlaanderen spraken over het wetsvoorstel voor een belasting op valutatransacties wat inmiddels is aangenomen in België. Tijdens een paneldebat met Kamerleden van CDA, GroenLinks, PvdA en SP bleek dat de politici goed op de hoogte waren en bereid zijn om dit onderwerp ook binnen hun fracties te bespreken. Oikos zal hen in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2007 zo goed mogelijk blijven informeren over de mogelijkheden van een valutatransactiebelasting.

LANDBOUW

(Europese) Landbouw en de kerken

DOELSTELLING

- > Oikos formuleers beleidsdocument om (Europese) kerken te helpen bij de bepaling van hun houding ten opzichte van de landbouw en alle betrokkenen

LOOPTIJD

- > 2005–2007

MEER INFORMATIE

- > www.stichtingoikos.nl

De landbouw heeft een probleem. Niet alleen in Afrika, waar boeren bijna geen toegang tot de wereldmarkt krijgen, ook in Europa kunnen veel boeren maar net het hoofd boven water houden. Een eerlijk landbouwbeleid zou bescherming moeten bieden aan boeren in ontwikkelingslanden, maar ook een eerlijke kans moeten geven aan agrariërs in Europa. Tegelijk zou de consument zich meer moeten realiseren wat onze consumptie voor invloed heeft op de armoede in de wereld. In 2005 nam de Generale Synode van de PKN een door Oikos geschreven rapport aan, waarin de kerken werden opgeroepen om het gesprek over deze thema's te stimuleren en te ondersteunen. Voor de Conference of European Churches gaat Oikos een beleidsnota over landbouw schrijven voor kerken in Europa.

Het rapport 'Zorgen om de landbouw' werd door Oikos in 2003 geschreven in opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). In 2005 werd in verband met de bespreking tijdens de Generale Synode een uitgebreide update geschreven op deze nota. Het rapport gaat ervan uit dat de kerk een rol kan spelen bij het werken aan een gezondere landbouw en eerlijke verdeling van voedsel in de wereld. De Generale Synode besloot het rapport te

bespreken in combinatie met een nota over het Accra-document (zie pagina 8). De synode nam beide documenten aan als een oproep "om in gehoorzaamheid aan Jezus Christus geloofskeuzen te maken ten aanzien van onze omgang met elkaar".

Het nieuwe landbouwbeleid van de Europese Unie heeft gevolgen voor boeren in West- en Oost-Europa en steeds meer boeren zien zich gedwongen hun bedrijf op te geven. De commissie Kerk en Samenleving van de Conference of European Churches (CEC) heeft Oikos gevraagd om een beleidsrapport over landbouw te schrijven voor de Europese kerken. In 2005 werden voorbereidende gesprekken gevoerd met kerken uit verschillende landen over hun visie en positie met betrekking tot de landbouw. Met het rapport kunnen kerken in hun eigen land een positie innemen ten opzichte van nationale en Europese maatregelen. Het rapport schrijft geen visie voor, maar wijst op mogelijkheden voor kerken om samen met boeren te zoeken naar alternatieve vormen van bedrijfsvoering. Alternatieven die perspectief bieden voor de boeren, maar die ook de primaire taak van boeren, het produceren van voedsel, niet in gevaar brengt.

Hoofdstuk 2: Milieu en Ontwikkeling

Projecten bij hoofdstuk 2

- > Klimaatplan (p. 12)
- > Kerk en Milieu (p. 13)
- > Technologie en ontwikkeling (p. 14)

Overige projecten

- > Biodiversiteit en religie
- > Check it out! (zie P.25)
- > Water voor allen

Klimaatveranderingen vormen een grote bedreiging voor de wereldbevolking. Voor een aantal ontwikkelingslanden zullen de gevolgen hiervan enorm zijn. Daarom werkt Oikos mee aan het Klimaatplan van Kerkinactie en ICCO. Dit plan wil de mensen in ontwikkelingslanden die gevaar lopen door de opwarming van het klimaat compenseren door mensen in het rijke westen te laten betalen voor wat ze teveel aan energie en CO₂ verbruiken. Met dat geld kunnen ontwikkelingslanden zich beter voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering als de stijging van de zeespiegel en de toename van orkanen en cyclonen. Oikos oefent invloed uit op de politiek om steun te krijgen voor deze aanpak. In Europees en mondiaal verband heeft Oikos het klimaatplan gepresenteerd. Lokaal worden kerkelijke groepen gemotiveerd om een mondiaal partnerschap aan te gaan met een lokale groep in een ontwikkelingsland. Samen werken de groepen aan duurzame ontwikkeling.

Structurele oorzaken van armoede moeten worden aangepakt om de millenniumdoelen daadwerkelijk voor 2015 te kunnen halen. Een structurele en integrale aanpak van de millenniumdoelen is hierbij noodzakelijk. De focus op technologie zou wel eens de manier kunnen zijn waarop armoede het beste verslagen kan worden. Als ontwikkelingslanden geholpen worden om technologische innovaties te doen, zullen veel millenniumdoelen hierdoor gerealiseerd kunnen worden.

KLIMAATPLAN

Klimaat, lobby en beleid

DOELSTELLING

- > Maatschappelijk en politiek draagvlak voor het instellen van een fonds voor grensoverschrijdende problemen, op basis van de economische rechten van de armen op het gebruik van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid

MEER INFORMATIE

- > www.klimaatplan.nl

Het rijke westen vervuult, maar ontwikkelingslanden dragen daar de zwaarste consequenties van. Klimaatveranderingen zullen in de komende jaren leiden tot een stijging van de zeespiegel, meer droogte en zwaardere orkanen. Deze ontwikkelingen zullen vooral in armere landen ernstige gevolgen hebben. Het Klimaatplan van Kerkinactie en Icco wil recht doen aan de mensen in ontwikkelingslanden die slachtoffer zijn van klimaatveranderingen. Oikos heeft in 2005 diverse projecten uitgevoerd voor het Klimaatplan. Zo heeft Oikos er hard aan gewerkt politieke partijen te winnen voor de ideeën achter het klimaatplan. En om behalve in Nederland ook in Europa en wereldwijd mensen te overtuigen van het belang van het Klimaatplan heeft Oikos bijeenkomsten bijgewoond van de Europese kerken, van de Wereldraad van Kerken en van de Verenigde Naties.

Lobby en beleidsbeïnvloeding

In de Klankbordgroep Klimaat en Adaptatie overleggen milieuorganisaties, ontwikkelingsorganisaties en het Ministerie van Buitenlandse Zaken over de beste aanpak om ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het doen van aanpassingen die nodig zijn bij klimaatveranderingen. Oikos heeft voor het Klimaatplan zitting in de Klankbordgroep om invloed uit te oefenen op het Nederlandse en Europese klimaatbeleid.

Tijdens de ECEN-assemblee van Europese kerken heeft Oikos het Klimaatplan onder de aandacht gebracht van de aanwezige kerkelijke milieugroepen. Het Klimaatplan zou kunnen dienen als een verbinding tussen de milieugroepen en het werk van aan de kerken verbonden ontwikkelingsorganisaties. In een consultatie van de Wereldraad van Kerken is een rapportage geschreven voor de Wereldassemblee 2006, met aanbevelingen op het terrein van klimaat, water en biotechnologie.

In oktober werd in Montréal de 11e VN-Klimaatconferentie (COP11) gehouden. De deelnemers hadden de taak om beleid te maken voor hoe het verder moet na afloop van het Kyoto-traject (in 2012). Oikos maakte namens Kerkinactie deel uit van de Wereldraad delegatie en heeft daarnaast het Klimaatplan in workshops en diverse bijeenkomsten gepresenteerd.

Vorbereiding Tweede Kamerverkiezingen 2007

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 2007 heeft Oikos al in 2005 diverse stappen ondernomen om het Klimaatplan onder de aandacht te brengen van de politieke partijen. Om de partijprogramma's te kunnen screenen op duurzaamheid en milieuvriendelijkheid is een checklist geschreven. Met deze checklist kunnen organisaties en individuen de programma's van de politieke partijen beoordelen.

Partnerschappen

Het Klimaatplan draait om het idee dat mensen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de aarde. Ook plaatselijke kerken kunnen hierin een belangrijke rol spelen. In het Klimaatplan is gekozen om als een vorm van mondiale partnerschappen kerkelijke ZWO-groepen (deze houden zich bezig met o.a. ontwikkelingssamenwerking) te koppelen aan een groep in een ontwikkelingsland. De Nederlandse groep kan door energie te besparen de groep in bijvoorbeeld Bangladesh financieel ondersteunen, maar er kan ook gecommuniceerd worden over duurzaamheid en de betekenis van religie en geloof. Zo werken de groepen echt samen aan duurzame ontwikkeling. Oikos schrijft voor het Klimaatplan een handleiding voor de ZWO-groepen en zal hen tevens bijstaan met advies.

KERK EN MILIEU

Kerk en Milieu

DOELSTELLING

- > Publieke en kerkelijke bezinning op de vraag naar de kwaliteit van leven en zorg voor de schepping

MEER INFORMATIE

- > www.kerkenmilieu.nl

Al sinds 1987 probeert de projectgroep Kerk en Milieu het milieu structureel op de kerkelijke agenda te plaatsen. In de afgelopen jaren was er in de kerken weer een heropleving van de belangstelling voor het milieu. In 2005 heeft Kerk en Milieu dan ook diverse succesvolle projecten op kunnen zetten. Toch heeft de projectgroep haar taken eind 2005 ingrijpend moeten inperken.

De projectgroep Kerk en Milieu van de Raad van Kerken heeft in 2005 de kerkelijke relevantie van de *Earth Charter*, het handvest van de aarde aan de orde gesteld. Door de brochure 'Het Handvest van de Aarde: Een uitdaging voor de kerken?' wil Kerk en Milieu de lidkerken van de Raad van Kerken stimuleren om met het Handvest aan de slag te gaan. In voorbereiding op het vijfjarig bestaan van het handvest heeft Kerk en Milieu twee conferenties georganiseerd over de theologische én politieke relevantie van de *Earth Charter*.

Speciaal voor jongeren, maar ook leuk voor volwassenen, is het nieuwe bordspel Rent ontwikkeld. In dit spel staan de spelers in de schoenen van een moderne rentmeester die met zijn keuzes een meer of minder duurzame samenleving kan realiseren. De speler kan kiezen voor economische maximalisatie, voor een creatieve samenleving met kunst en cultuur óf voor ecologie en natuur. Aan het eind van het spel moeten de deelnemers met elkaar in discussie over wie de winnaar is. Het is een spel dat tot denken aanzet en zo een goede bijdrage kan leveren aan de bewustwording van duurzaamheid bij jongeren.

Kerk en Milieu heeft dit jaar een vervolg gegeven aan de 'periode van de schepping', die loopt van 1 september tot 4 oktober. De projectgroep helpt kerken om invulling te geven aan deze periode door middel van een werkmap en lezingen. Daarnaast heeft Kerk en Milieu in het afgelopen jaar de samenwerking met de IVN (Vereniging voor natuur- en milieueducatie) en CEN (Christelijk Ecologisch Netwerk) geïntensiveerd.

Halverwege 2005 werd bekend dat vanwege het ontbreken van structurele subsidie het werk van de projectgroep niet langer op de huidige manier kon worden voortgezet. De coördinator Kerk en Milieu, die sinds 2003 deel uitmaakte van de staf van Oikos, moest daardoor per 31 december 2005 zijn werk neerleggen. Het blad Kerk & Milieu dat sinds 1990 verscheen, zal verdwijnen. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om toch een aantal belangrijke taken van de werkgroep voort te zetten.

TECHNOLOGIE VOOR ONTWIKKELING

Technologie en ontwikkeling

DOELSTELLING

- > Nadere inventarisatie van en een publiek debat over bijdrage van technologie aan ontwikkelingssamenwerking en de Millennium Development Goals (MDG's)

LOOPTIJD

- > 2005

MEER INFORMATIE

- > www.stichtingoikos.nl

Technologie zou wel eens cruciaal kunnen zijn bij het oplossen van armoede. Vanuit die gedachte doet Oikos sinds enkele jaren onderzoek naar de rol van technologie bij ontwikkeling. In samenwerking met het Rathenau Instituut heeft Oikos een expertmeeting georganiseerd voor politici en ontwikkelingswerkers over dit thema. Vanaf 2005, het jaar van de wereldwijde aandacht voor de millenniumdoelen, bepleit Oikos een integrale aanpak om door middel van technologische innovaties een aantal belangrijke problemen in ontwikkelingslanden aan te pakken.

Technologie speelt een cruciale rol bij ontwikkeling, daarover waren alle deelnemers van de expertmeeting in oktober het eens. Om technologie echt te betrekken bij het ontwikkelingsbeleid zou er een politieke vertaling moeten komen. Een manifestatie om het Nederlandse publiek te informeren over dit thema zou kunnen helpen de politiek hiertoe te verleiden.

Nu door de experts is geconstateerd dat technologie een belangrijke rol speelt is het tijd voor de vervolgvraag: Wat is de beste aanpak om technologie een goede rol te geven in ontwikkeling? In een nieuw project is Oikos samen met NCDO aan de slag gegaan met deze vraag. Technologie zou gebruikt kunnen worden als een medicijn om dringende problemen tegen te gaan, het zou gebruikt

kunnen worden om het leven makkelijker te maken zoals een mobieltje dat op het terrein van de communicatie doet, of juist als motor voor groei en dynamiek. Tijdens een conferentie in 2006 zullen deze drie aspecten de uitgangspunten vormen voor een openbaar debat over hoe technologie gebruikt kan worden bij de verwezenlijking van de millenniumdoelen.

Bij bestudering van de millenniumdoelen wordt duidelijk dat de meeste van deze doelen een technologisch aspect hebben. Zo zijn de doelen omtrent moedersterfte en ziektes als HIV/Aids en malaria (resp. millenniumdoel 5 en 6) alleen te behalen als er medicijnen en gezondheidszorg op brede schaal beschikbaar komen. En de toegang tot veilig drinkwater (millenniumdoel 7) kan alleen dan worden gerealiseerd als er de nodige technologische aanpassingen worden gedaan.

Aandacht voor technologie zou tot veel meer samenhang en succes in het realiseren van de millenniumdoelen kunnen leiden. Daarbij moet wel bedacht worden dat technologie goed moet worden ingepast in de omgeving. Die omgeving, met daarin infrastructuur, goed bestuur en de aanwezigheid van bedrijven en onderwijs, vormt de bedding waarin technologie kan functioneren. Zo krijgt ontwikkeling een integraal en structureel karakter. Dat zou wel eens dé manier kunnen zijn om armoede de wereld uit te helpen...

Hoofdstuk 3: Globalisering & Identiteit

Projecten bij hoofdstuk 3

- > Migratie en Integratie (p. 16)
- > Religie en Ontwikkeling (p.18)
- > Migranten en ontwikkelings-samenwerking (p.19)
- > Dialogue for Peaceful Change (p. 20)

De oorzaken van veel conflicten in Nederland en wereldwijd zijn terug te leiden naar verschillen in religie en cultuur. Deze verschillen worden echter vaak ten onrechte groter voorgesteld dan ze zijn. Vooral in Nederland leidt dit ertoe dat migranten die vasthouden aan hun religie steeds minder geaccepteerd worden en daardoor minder goed kunnen integreren in de samenleving. Oikos heeft voor de Nederlandse kerken een visiestuk ontwikkeld over wat de houding zou kunnen zijn van de kerken ten opzichte van integratie. Tijdens de Kerkendag 2005 konden de bezoekers mee op reis door het bijbelboek Ruth. De sprekers trokken lessen uit dit verhaal over migratie en integratie. De Migrantenweek liet ook dit jaar weer zien dat mensen van verschillende culturen en religies prima kunnen samen leven en samen vieren.

Religie speelt ook een grote rol bij internationale verhoudingen. Om in kaart te brengen welke rol religie speelt bij duurzame ontwikkeling en internationale samenwerking, heeft Oikos samen met andere organisaties het Kenniscentrum Religie & Ontwikkeling opgericht. Conflicten tussen groepen van verschillende culturen en religies zijn van alle tijden. Hoe ga je om met zulke conflicten, hoe zorg je dat ze niet uit de hand lopen? Door middel van de Dialogue for Peaceful Change worden twee partijen in een conflict met elkaar in contact gebracht, leren ze naar elkaar te luisteren en samen tot een oplossing te komen. De methode is een succes en breidt zich steeds meer uit.

MIGRATIE & INTEGRATIE

Kerkendag 2005
Integratie
Migrantenweek 2005

DOELSTELLING

- > Een relevante kerkelijke presentatie in het publieke debat over integratie en het ondersteunen van groepen bij opzetten van activiteiten gericht op het (leren) samenleven van verschillende bevolkingsgroepen

MEER INFORMATIE

- > www.stichtingoikos.nl
www.migrantenweek.nl

Samen Vieren, Samen Sterk

Van fashion-show tot een 'gebedshuizenreis', het gebeurde allemaal tijdens de Migrantenweek 2005. Dit jaar was het thema 'Samen Vieren'. Tijdens de Migrantenweek van 20-27 november stond het samen vieren centraal, want "samen vieren kan bruggen bouwen tussen groepen mensen met verschillende achtergronden". De Migrantenweek is een initiatief van de Raad van Kerken en wordt uitgevoerd door Oikos in samenwerking met zeven organisaties.

Samen vieren betekent niet alleen het houden van gezamenlijke vieringen in een kerk, moskee of tempel. Ook het vieren van bijzondere momenten in je leven met anderen kan een verdieping geven in het contact. Ook op de werkvloer kunnen Nederlanders uit verschillende culturen samen heel goed een feest vieren. Tijdens de Migrantenweek gingen in diverse steden mensen met dit thema aan de slag. 'Samen Vieren' was het derde thema binnen het 3-jarig project 'Samenleven in verscheidenheid'.

De jaarlijkse werkdag die werd georganiseerd voorafgaand aan de Migrantenweek had als motto 'Samen Sterk'. De werkdag was bedoeld voor mensen die activiteiten organiseren in hun buurt, bedrijf of gebedshuis rond de multiculturele samenleving. Deze bruggenbouwers tussen verschillende bevolkingsgroepen doen heel belangrijk werk in Nederland. Helaas ervaren zij veel moeilijkheden bij dit

werk. In diverse workshops konden de deelnemers methodes en technieken leren om het contact tussen mensen te bevorderen.

Tijdens de Migrantenweek werden in het hele land activiteiten georganiseerd waarin mensen elkaar konden ontmoeten en samen konden vieren. In Deurne organiseerden vrijwilligers een fashion-show. Lokale 'modellen' showden een grote variëteit aan Indiase kleding. In Apeldoorn en Leeuwarden zijn interreligieuze vieringen gehouden en in Amsterdam en Rotterdam is een reis langs gebedshuizen georganiseerd. Naast deze en tientallen andere activiteiten werd er ook in veel protestantse gemeentes en katholieke parochies gebeden voor migranten in de Nederlandse samenleving.

Oikos en de multiculturele samenleving

Integratie is in Nederland volgens velen noodzakelijk voor mensen uit andere culturen omdat zij afwijkende gewoontes en normen hebben. Maar zijn deze verschillen wel zo problematisch, of zijn de spanningen binnen onze samenleving vooral het gevolg van de angst en onzekerheid waarmee we naar elkaar kijken? Over deze vragen heeft Oikos zich gebogen bij het opstellen van een visiestuk voor de Raad van Kerken en SKIN over integratie. Eén ding is duidelijk; tegen wil en dank krijgt religie bij integratie steeds meer aandacht.

In de media wordt al vele jaren onafgebroken gepraat over integratieproblemen. De kerken hebben zich hierin meestal op de achtergrond gehouden. Een actuele gezamenlijke visie op integratie ontbrak tot nu toe bij de Raad van Kerken en SKIN (Samen Kerk In Nederland). Voor het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op integratie heeft Oikos gegevens verzameld door middel van interviews met vertegenwoordigers van migrantenkerken en van kerkelijke projecten. Daarnaast is wetenschappelijk materiaal en materiaal uit het publieke debat verzameld. In het politieke en publieke debat over integratie wordt sinds enkele jaren religie steeds meer als een doorslaggevende factor gezien, maar het blijkt dat men niet weet hoe men daar mee om moet gaan. Onbegrip over religieuze uitingen leidt dan al snel tot onverdraagzaamheid.

De rol van de kerken in het integratiedebat kan groter zijn dan die van een toeschouwer aan de zijlijn. Christenen kunnen op veel terreinen toenadering zoeken tot moslims en zo tegenwicht bieden aan de groeiende verwijdering tussen moslims en niet-moslims. Ook zouden de kerken meer oog moeten hebben voor de vele migrantenkerken in Nederland. Door verschillen in geloofsbeleving tussen christenen uit andere landen en de Nederlandse christenen is integratie ook binnen de kerken lang niet altijd even vanzelfsprekend. Integratie draait niet om het elimineren van verschillen tussen culturen, maar vraagt van ons om samen aan het werk te gaan aan deze samenleving.

Kerkendag 2005

Op 23 april gingen vanuit Zwolle ruim 250 mensen op reis met Ruth. Oikos/Kerk en Wereld en Justitia et Pax verzorgden het programma 'Op reis met Ruth' tijdens de Kerkendag 2005. Cabaret, theater, dans en inspirerende toespraken namen de aanwezigen mee door het verhaal van Ruth, een asielzoeker 'avant-la-lettre'.

Uit het bijbelboek Ruth zijn veel lessen te trekken met betrekking tot migratie en integratie. Vier voorgangers (Bram Grandia, Jean Marie Luemba, Hans Visser en Hielke Wolters) vertelden het verhaal van Ruth opnieuw en trokken vergelijkingen met het integratiebeleid van de Nederlandse overheid. Hans Visser wees erop dat ook nu vluchtelingen zeggen: "Uw volk is mijn volk", maar dat ze het antwoord krijgen: "Eigen volk eerst". Jean Marie Luemba wees erop dat integratie vereist dat mensen geïnteresseerd zijn in elkaar, bereid zijn elkaar te ontmoeten om elkaar beter te leren kennen.

De muziek tijdens de kerkendag werd verzorgd door de band van de Église Évangélique de la Haye. In een interview werden burgemeester Deetman van Den Haag en CDA-kamerlid Kathleen Ferrier bevroegd over integratie in Nederland. Cabaretière Funda Mijde wist met haar scherpe blik de vinger op de zere plek te leggen en tegelijk de aanwezigen te stimuleren om zelf ook te integreren.

KENNISCENTRUM VOOR RELIGIE EN ONTWIKKELING

Religie en ontwikkeling

DOELSTELLING

- > De betekenis van religie voor duurzame ontwikkeling, internationale samenwerking en samenlevingsopbouw onder de aandacht te brengen van diverse doelgroepen

LOOPTIJD

- > 2003–2010

MEER INFORMATIE

- > www.religion-and-development.nl

Religie is van grote betekenis voor de samenleving en voor de internationale verhoudingen. Daarom heeft Oikos in 2005 samen met Cordaid, ICCO, de Islamitische Universiteit Rotterdam en Seva Network Foundation het Kenniscentrum Religie & Ontwikkeling opgericht. Het Kenniscentrum zal de rol van religie bij duurzame ontwikkeling, internationale samenwerking en samenlevingsopbouw de komende jaren in kaart brengen. Ook zal het Kenniscentrum input leveren voor het Kennisforum Religie en Ontwikkelingsbeleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Uit de reacties op de oprichting van zowel het Kenniscentrum en het Kennisforum bleek dat de seculiere visie op ontwikkeling de laatste decennia het meest dominant is geweest. De moderniteit, het 'verlichte' seculiere denken, was maatgevend voor de westerse aanpak van ontwikkelings samenwerking. Het wordt tijd dat we ons openstellen voor visies met religieuze en levensbeschouwelijke wortels. Het Kenniscentrum wil daar een eerste aanzet toe geven.

De structuur en de agenda van het Kenniscentrum zijn in 2005 vastgelegd in een businessplan, in een achtergronddocument en in een thematisch meerjarenplan. Het Kenniscentrum zal zich de komende jaren richten op de volgende drie thema's: 'religie als instrument voor duurzame ontwikkeling',

'religie & moderniteit' en 'de effecten van ontwikkeling op religie en cultuur'. Het kenniscentrum zal rond deze thema's kennis vergaren, seminars en conferenties organiseren en cursussen aanbieden. De website (zie hiernaast) zal toegang bieden tot relevante documenten en websites.

Seva Network Foundation (SNF) organiseerde samen met het Kenniscentrum een conferentie over hindoeïstische perspectieven op ontwikkeling. In het hindoeïsme wordt het Dayaa (mededogen en compassie) gezien als één van de belangrijkste eigenschappen van een mens. Pandit Ramdhani concludeerde tijdens de conferentie dat Dayaa voor hindoes een belangrijke motivatie is om mensen in nood te helpen. Volgens directeur Radj Bhondoe van SNF zouden religieuze gemeenschappen een gezamenlijk front moeten vormen in de strijd tegen armoede en voor gerechtigheid en vrede.

Inmiddels heeft de Minister van Ontwikkelings samenwerking besloten om een Kennisforum Religie en Ontwikkelingsbeleid in het leven te roepen. Dit Kennisforum is één van de plaatsen waar de dialoog tussen ministerie en ontwikkelingsorganisaties over het beleid plaatsvindt. Vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken wordt de inzet van expertise vanuit het Kenniscentrum in het Kennisforum zeer op prijs gesteld.

MIGRANTEN KUNNEN HET VERSCHIL MAKEN!

Migranten & Ontwikkelings-samenwerking

DOELSTELLING

- > Migranten een podium bieden om hun ideeën over migratie en ontwikkeling te verwoorden richting politiek en publiek

LOOPTIJD

- > 2003–2005

MEER INFORMATIE

- > www.stichtingoikos.nl
www.ideeenwedstrijd.nl

Meer en meer migranten willen iets doen voor de mensen in het land waar ze vandaan komen. Oikos wil migranten helpen bij het bedenken van goede ideeën voor ontwikkelingsprojecten. Daarom heeft Oikos in samenwerking met Cordaid en SMS opnieuw de Ideeënwedstrijd Migranten en Ontwikkelings-samenwerking georganiseerd. Daarnaast zijn in 2005 drie expertmeetings georganiseerd om kennis en ervaringen uit te wisselen. ‘To Make a Difference’ is de titel van een publicatie die Oikos samen met Cordaid uitbracht met voorbeelden van geslaagde projecten van migrantenorganisaties, want migranten kunnen het verschil maken!

Met “een beetje bluf, goed inzicht, een goede partner in het land van herkomst, kom je een heel eind”, aldus Grace Boldewijn, Zwarte Europese Zakenvrouw van 2002, tijdens de prijsuitreiking van de Ideeënwedstrijd. Boldewijn en Kathleen Ferrier (CDA) reikten de prijzen uit bij de ideeënwedstrijd voor migranten die dit jaar voor de derde keer werd georganiseerd. De eerste prijs ging dit jaar naar de Filippijnse stichting Damayang Pilipino sa Nederland voor het project ‘Maria goes to town’. Dit kleinschalige project wil de ondernemingsgeest van vrouwen in het dorp Cabubuhan stimuleren door een marktgebouw op te zetten.

Naast de ideeënwedstrijd, werden in 2005 ook drie expertmeetings georganiseerd om migranten verder uit te dagen met ontwikkelings-samenwerking aan de slag te gaan. De meetings waren toegankelijk voor migranten die meer wilden weten over de onderwerpen ‘ondernemen’, ‘visies op ontwikkelingssamenwerking’ en ‘partnerships’. Door de grote belangstelling van migranten zijn deze bijeenkomsten langzamerhand een broedplaats geworden voor nieuwe ideeën. De uitwisseling van kennis en ervaringen tussen migranten onderling en de ontmoeting met de grotere ‘traditionele’ ontwikkelingsorganisaties blijken voor alle deelnemers erg nuttig te zijn.

Migranten die een project willen opzetten in een ontwikkelingsland hoeven niet opnieuw het wiel uit te vinden. Oikos en SMS en Cordaid hebben door de Ideeënwedstrijd inmiddels een netwerk opgebouwd van vele migranten-organisaties die stuk voor stuk nieuwe organisaties veel kunnen leren over hoe ze een project kunnen opzetten. Vanuit die gedachte hebben Oikos en Cordaid een publicatie uitgebracht met ‘best practices’, voorbeelden van geslaagde ontwikkelingsprojecten. ‘To Make a Difference’ bevat acht voorbeelden met bij elk project enkele wijze lessen van de uitvoerders van het project. Verder geeft het boekje door middel van een stappenplan aan hoe te werk te gaan bij een project in een ontwikkelingsland. Daarnaast is er een uitgebreide lijst opgenomen van subsidie- en ondersteuningsloketten waar migranten kunnen aankloppen voor financiering en ondersteuning van een project.

DIALOGUE FOR PEACEFUL CHANGE

Dialogue for Peaceful Change

DOELSTELLING

- > Bijdrage aan de toepassing van dialoog als instrument om vrede te bewaren of tot stand te brengen

LOOPTIJD

- > 2004–2006

MEER INFORMATIE

- > www.dialogueforpeaceful-change.nl

Conflicten worden in onze samenleving vaak als ongewenst gezien. Toch horen conflicten juist bij het leven omdat ze een eigen functie hebben bij het bereiken van veranderingen. Daarom is het heel belangrijk om te leren omgaan met conflicten. De dialoogmethode van het internationale Oikosnet, Dialogue for Peaceful Change, laat de verschillende partijen in een conflict naar elkaar luisteren en laat hen samen zoeken naar een oplossing voor het conflict. De methode voorkomt dus geen conflicten maar kan wel worden toegepast bij het oplossen van een conflict op een vreedzame manier. Na de start van het project in 2004 werken inmiddels wereldwijd 15 oecumenische centra, die net als Oikos deel uitmaken van het internationale Oikosnet, met deze methode. In 2005 zijn medewerkers van deze centra opgeleid tot 'facilitators in Dialogue for Peaceful Change'.

De methode is mede ontstaan door de input uit verschillende culturen. Daardoor kan de methode ook in de meeste culturen worden ingezet. De Dialogue for Peaceful Change (DPC) heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen in landen als Uganda, Palestina, Chili, Egypte en op de Filippijnen. Zo wordt in Palestina de DPC-methode met succes ingezet om Palestijnse christenen en moslims met elkaar in vrede te laten samenleven. In Chili wordt de methode gebruikt om de krachten te bundelen van verschillende vakbonden. Op de Filippijnen bemiddelt een oecumenisch centrum in een conflict tussen een minderheidsgroep en de overheid.

In juni werd in Turku (Finland) een 6-daagse training gehouden die was voorbereid door een internationale werkgroep, waaronder twee Oikos-medewerkers. Allereerst leerden de deelnemers aan de training hoe conflicten ontstaan en hoe deze blijven voortduren. Conflicten horen bij het leven, maar het is vaak mogelijk om er samen uit te komen. De deelnemers leerden hoe ze de dialoog in de praktijk kunnen toepassen. Hierbij werd gebruik gemaakt van de 'mapping'-methode waarin alle betrokken partijen bij een conflict in kaart worden gebracht en hun belangen en behoeftes worden opgeschreven. Zo kan er worden gezocht naar een gezamenlijk belang.

Door middel van een uitvoerig rollenspel kon het geleerde tijdens de training in praktijk worden gebracht. De laatste dagen van de training werden door de deelnemers gebruikt om de methode toe te passen op de situatie in het land waar ze werken. Met het certificaat op zak vertrokken de kersverse facilitators om de Dialogue for Peaceful Change in hun eigen land toe te passen. In 2006 zullen deze facilitators worden opgeleid tot trainers zodat ze in hun eigen omgeving weer nieuwe facilitators kunnen opleiden. Op deze manier kan de DPC-methode geïntroduceerd worden op vele plaatsen in de wereld en zo bijdragen aan duurzame vrede.

Hoofdstuk 4: Overige projecten

Projecten bij hoofdstuk 4

- > OikosXplore (p. 22)
- > Maatschappelijk rendement (p. 24)
- > Babylon (p. 25)

Overige projecten

- > OikosXchange
- > Kerk & Wereld
- > Algemene service
- > Ontwikkeling nieuwe thema's

Sommige projecten passen niet direct de drie hoofdthema's van Oikos. Toch passen al de projecten in dit hoofdstuk wel binnen de doelstelling van Oikos. Het werk wat wordt uitgevoerd in het jongerenprogramma oikosXplore is in feite een vertaling van de thema's in de vorige drie hoofdstukken naar studenten en jongeren. Door aansprekende workshops, leerzame symposia en spetterende presentaties op festivals weet oikosXplore jongeren aan te spreken en bewust te maken van een grotere wereld.

In het kader van de onderzoeken naar het maatschappelijk rendement van kerken heeft Oikos in 2005 onderzoek gedaan naar wat het werk van de migrantenkerken in Den Haag de samenleving bespaart. Door dit onderzoek kon Oikos niet alleen deze onderzoeksmethode verder ontwikkelen en verfijnen, maar werd ook zichtbaar gemaakt wat migranten allemaal doen in onze samenleving.

Tijdens de bijeenkomsten van het Oecumenisch Gesprekscentrum Babylon werd dit jaar gesproken over belangrijke thema's als integratie, onveiligheid en landbouw. Over het landbouwbeleid is veel gediscussieerd, maar bij Babylon gingen boeren en politici met elkaar in gesprek en probeerden ze elkaar te begrijpen.

MIGRANTENKERKEN: EEN CADEAU VOOR DE NEDERLANDSE SAMENLEVING

Maatschappelijke rendement van migrantenkerken in Den Haag

DOELSTELLING

- › Bepalen van het Maatschappelijk Rendement van de migrantenkerken in Den Haag

LOOPTIJD

- › 2005–2006

MEER INFORMATIE

- › www.stichtingoikos.nl

In Nederland wonen circa 800.000 migranten-christenen. Deze groep is lang niet altijd even zichtbaar, maar levert wel een grote bijdrage aan de samenleving. Om dit in kaart te brengen heeft Oikos in opdracht van SKIN en Stek een onderzoek gedaan naar het maatschappelijk rendement van migrantenkerken in Den Haag. De uitkomst? Door het werk van de migrantenkerken in Den Haag bespaart de Nederlandse maatschappij per jaar ruim 17,5 miljoen euro.

Na soortgelijke onderzoeken in Apeldoorn en Utrecht, werd Oikos door SKIN (Samen Kerk In Nederland) en Stek (voor Stad En Kerk) gevraagd om een onderzoek te doen naar het maatschappelijk rendement van de migrantenkerken in Den Haag. Voor Oikos was dit niet alleen een mogelijkheid om deze onderzoeksmethode te verbeteren, het gaf ook het werk van Oikos met en voor migranten een nieuwe impuls. Het onderzoek maakt het werk van migranten zichtbaar voor de samenleving en dat levert hen zo vergroot zelfbewustzijn en erkenning op voor hun rol in de maatschappij.

Het onderzoek is uitgevoerd door 7 interviewers die in totaal 23 migrantenkerken bezochten. Alle activiteiten van deze kerken werden in kaart gebracht, alsmede de rol van de kerk in de omgeving. Daarnaast werden ook gegevens over de financiën, leiderschap, de sociale en economische situatie van de kerkleden en de doelen die de kerk zichzelf stelt meegenomen in het onderzoek. De activiteiten van de kerk zijn onderverdeeld in negen categorieën, waar-

van de categorieën maatschappelijk werk & hulpverlening en psycho-sociale zorg het meest relevant waren voor dit onderzoek. De onderzoekers ontdekten dat de kerken een heel centrale rol spelen in het leven van de migranten. De kerken helpen met het organiseren van taallessen, de begeleiding van mensen langs officiële instanties en het invullen van formulieren. Zo helpen de migrantenkerken bewust en onbewust aan de integratie van nieuwkomers in Nederland. Naast de integratie bieden de migrantenkerken ook een plek waar migranten landgenoten kunnen ontmoeten en zich daardoor echt thuis kunnen voelen in de kerk. Voor veel migranten is de kerk een steunpunt, waar ze altijd op terug kunnen vallen.

Het rapport 'Gratis en Waardevol' met daarin de uitkomsten van het onderzoek werd gepresenteerd aan wethouder P. Heijnen van Den Haag, bisschop A.H. van Luyn en ds. G. de Fijter, vice-voorzitter van de synode van de PKN. De uitkomsten waren verrassend: per jaar investeren de vrijwilligers en betaalde krachten van de 110 migrantenkerken in Den Haag ruim 1,1 miljoen uur aan activiteiten, waarvan bijna de helft regulier werk van officiële instanties vervangt. Dat werk bestaat voor 40% uit psycho-sociale zorg en voor ruim 30% uit maatschappelijk werk & dienstverlening. Zo bespaart de samenleving door het werk van de migrantenkerken in Den Haag jaarlijks ruim 17,5 miljoen euro.

BABYLON

Oecumenisch
gesprekscentrum
Babylon

DOELSTELLING

- > Omstreden thema's in het maatschappelijk debat op een open en respectvolle wijze aan de orde stellen

MEER INFORMATIE

- > www.babylon.nl

De dialoog stond ook dit jaar centraal tijdens de bijeenkomsten van het Oecumenisch Gesprekscentrum Babylon. Tijdens deze bijeenkomsten gaat het niet om gelijk-krijgen of de ander te overtuigen maar om het luisteren naar elkaar. Want zodra je je echt in iemand verdiept en de ander gaat begrijpen, is het meningsverschil zelden nog een reden voor een gevecht, maar een startpunt van de dialoog. Tijdens bijeenkomsten over migranten, integratie, landbouw en onveiligheid gingen de deelnemers met elkaar in gesprek over feiten, meningen en overtuigingen.

Spanningen rond integratie stonden eind 2004 hoog op de agenda, na de moord op Theo van Gogh. De lokale afdeling van de PvdA in Leiden vroeg zich af hoe ze hier mee om moest gaan. De dialoogmethode, zoals die wordt toegepast bij het Oecumenisch Gesprekscentrum, bleek de meest geschikte techniek te zijn om het gesprek hierover aan te gaan. In drie bijeenkomsten van Babylon ging de afdeling in gesprek met elkaar over de toepassing van de dialoog en vervolgens met migranten over hun hoop en hun angsten. Door alle partijen werden deze bijeenkomsten als vernieuwend ervaren omdat de gesprekken meer opleverden dan een debat had kunnen doen.

In samenwerking met de Interkerkelijke Stichting Kerken en Buitenlanders werd in november een bijeenkomst gehouden over integratie onder leiding van Cees Grimbergen en Jaap van der Sar. Centraal stond de vraag

welke belemmeringen er zijn voor een zorgvuldige en effectieve integratie van migranten en hoe deze belemmeringen weggenomen kunnen worden. Tijdens een andere bijeenkomst werd gesproken over 'Omgaan met veiligheid'. Het gesprek spitste zich toe op mogelijke oplossingen voor gevoelens van onveiligheid die bij mensen steeds vaker aanwezig zijn.

Het Europese landbouwbeleid is de afgelopen jaren onderwerp geweest van veel discussie. Tijdens het Babylongesprek in november over de uitgangspunten bij het landbouwbeleid van de EU gingen boeren, burgers en politici met elkaar in dialoog over hun eigen belangen en motieven. Hoe kan er een beleid worden gemaakt waarbij de Nederlandse boeren niet onevenredig belast worden en boeren uit het Zuiden voldoende toekomstkansen krijgen? Is het verstandig om de handel te liberaliseren? En hoe ver moet dat gaan? En in hoeverre speelt je levensbeschouwing een rol bij de keuze die je hierin maakt? Het onderwerp was erg geschikt voor de dialoogmethode van Babylon omdat ieder vanuit de eigen levensvisie en situatie een keuze maakt. De dialoog over deze diepliggende motieven was uitermate leerzaam voor alle deelnemers aan het gesprek.

Het Oecumenisch Gesprekscentrum Babylon zal in 2006 bijeenkomsten organiseren over de vervuiling van het budget voor ontwikkelings-samenwerking, over vrede & ontwikkeling en over religie & ontwikkeling.

OIKOSXPLORE

Jongeren en internationale samenwerking

DOELSTELLING

- > Het betrekken van jongeren bij internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling

MEER INFORMATIE

- > www.oikosxplore.nl

Met het jongerenprogramma oikosXplore speelt Oikos in op de toegenomen interesse onder jongeren voor internationale samenwerking en armoedebestrijding. Sinds de lancering van oikosXplore werkt Oikos aan het vergroten van bewustwording onder jongeren van de situatie in ontwikkelingslanden en oneerlijke internationale verhoudingen. Met een vrijwilligersteam heeft oikosXplore in 2005 op diverse festivals gestaan met de campagnes 'Make Trade Fair' en 'Beat Poverty!'. Daarnaast heeft oikosXplore tientallen workshops en lezingen gegeven voor studenten en jongeren.

'Beat Poverty!' was de naam van een festival-concept, ontwikkeld door oikosXplore in het kader van de 'Maak het waar'-campagne. Met de hulp van een groot aantal vrijwilligers kon oikosXplore de millenniumdoelen onder aandacht van jongeren brengen. Bij de start van de 'Beat Poverty!' campagne op het bevrijdingsfestival in Den Bosch brachten Prins Willem-Alexander en Premier Jan-Peter Balkenende een bezoek aan de stand. Het NOS-journaal liet hier beelden van zien. In augustus ging de 'Beat Poverty'-campagne naar Keulen waar de Wereldjongerendagen werden gehouden. Samen met Cordaid vroeg oikosXplore de katholieke jongeren om aandacht voor de millenniumdoelen.

millenniumdoelen, blijkt ook tijdens het spelen van 'Beat Poverty' dat de bestrijding van armoede niet los te zien is van rechtvaardige internationale verhoudingen.

In het kader van de wereldwijde campagne 'Make Trade Fair' vroeg oikosXplore samen met Novib aandacht voor eerlijke handel op diverse festivals. De vrijwilligers van oikosXplore riepen festivalbezoekers op om zich aan te sluiten bij 'The Big Noise' tegen dumping. In ontwikkelingslanden worden grote hoeveelheden gesubsidieerde producten uit het rijke westen gedumpt en voor spotprijzen verkocht. Daardoor kunnen lokale boeren hun producten niet meer kwijt. Bij de stand van 'Make Trade Fair' konden de jongeren lawaai maken met onder meer een enorme gong en een megafoon.

Het bij de campagne behorende spel 'Beat Poverty!' is als workshop bij diverse groepen gespeeld, waardoor meer dan 200 jongeren zich heel intensief verdiepten in de problemen die ten grondslag liggen aan armoede. Het spel gaat voornamelijk over millenniumdoel 8 waarin wordt opgeroepen tot eerlijke handelsverhoudingen en het verminderen van de schulden van ontwikkelingslanden. Zoals dit doel ook verbonden is met alle andere

Jongerengroepen en studentenverenigingen konden kiezen uit een grote verscheidenheid aan workshops. Nieuw dit jaar waren de spellen 'Eerlijk is Eerlijk' (over eerlijke handel), 'Beat Poverty' (over de millenniumdoelen) en 'Clash of Civilizations' (overleven in een ontwikkelingsland). Deze en andere spellen en simulaties werden gespeeld tijdens workshops op diverse ROC's, bij studie- en studentenverenigingen en bij jongerenbijeenkomsten van Time to Turn, Perspectief, Jeugdraad, Scouting Nederland en FNV.

Noreena Hertz is voor veel jongeren hét icoon van de andersglobalisten. Haar aanwezigheid tijdens een symposium over globalisering in Utrecht trok dan ook erg veel bezoekers. Het jaarlijkse symposium van Oikos, Studium Generale en SIB Utrecht had dit jaar als thema 'Handel zonder grenzen, mensenrechten onder druk'. Hertz moedigde de jongeren aan ook in Nederland de millenniumdoelen hoog op de politieke agenda te krijgen: "In Engeland gingen de verkiezingen over Afrika en armoede. Dat komt door bekende popsterren, maar ook gewoon door mensen die elkaar ontmoeten in de speeltuin, op school, in de kerk of op het werk."

In opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft oikosXplore een onderzoek verricht naar de mogelijkheden voor het opzetten van een internet-portal voor jongeren die naar het buitenland willen. Op deze website zou alle informatie te vinden zijn over het land waar ze heen willen gaan; zowel informatie over het land, reismogelijkheden, gezondheid, de politieke situatie en internationale verhoudingen als informatie over ontwikkelingssamenwerking en lokale projecten. Bij het onderzoek naar de portal heeft oikosXplore op een constructieve manier kunnen samenwerken met tal van andere organisaties die websites hebben voor jongeren en ontwikkelingssamenwerking. Uit het onderzoek bleek dat een dergelijke portal haalbaar is.

Veel studenten gaan voor een kortere of langere tijd in het buitenland studeren of stage lopen. OikosXplore heeft in 2005 trainingen gegeven om deze studenten goed voor te bereiden op hun verblijf in het buitenland. Tijdens de trainingen komen onderwerpen als interculturele communicatie, praktische zaken, de cultuurschok, do's en don'ts en ontwikkelings-samenwerking aan de orde.

Het lesprogramma Check it Out! biedt scholieren 'tools voor een duurzame wereld'. Check it Out! bevat niet alleen lesmateriaal, maar vormt een totaalconcept om scholen te helpen bij energiebesparing. In 2005 is het samenwerkingsverband met COS Nederland, Ecofys en SME Advies verder gestructureerd. Oikos en COS Noord-Holland ontwikkelden het lesmateriaal "Hou de zon in huis" voor basisscholen. Daarnaast werd Check it Out! genomineerd voor de nationale duurzaamheidsprijs 'het Ei van Columbus'.

DRAAGVLAK

In het jaar 2005 heeft Oikos ruim 4.238.000 mensen bereikt via media, conferenties, festivals en websites:

- Via media: ruim 3.800.000
- Via conferenties, beraden, cursussen en expertmeetings: 3.200
- Via presentaties: 1.800
- Via publicaties, publicitair en educatief materiaal: 50.000
- Via artikelen in geschreven media: 315.000
- Via websites van Oikos: 53.300

OIKOS IN DE MEDIA

- > Artikelen in diverse kranten en tijdschriften waaronder NRC Handelsblad, Trouw, Het Goede Leven, Friesch Dagblad, Centraal Weekblad, Algemeen Doopsgezind Weekblad, Katholiek Nieuwsblad, Ad Rem, Inside Out, WARC Update, Oecumenisch Bulletin, Wereld en Zending, Oecumenische Bezinning, Open deur, WereldDelen, Kerk en Milieu, Beweging en Horizon.
- > Berichtgeving over Oikos-activiteiten in onder andere Metro, Het Financieele Dagblad, Friesch Dagblad, Reformatorisch Dagblad, Nederlands Dagblad, IS, Strijdkreet, Volzin, Katholiek Nieuwsblad, Algemeen Doopsgezind Weekblad, Verre Vogels Dichtbij, Diakonia, Weekkrant De Brug, Vredesspiraal, Perspectief, Omkeer, Ophef, Roodkoper, Missionaire Agenda, Vandaar en Contrast.
- > Berichtgeving over Oikos-activiteiten en interviews voor diverse radio- en televisie-programma's van onder andere NOS, SBS6, Radio Nederland Wereldomroep en Radio Oecumene Utrecht.

MEDEWERKERS EN BESTUUR

Medewerkers op 31 december 2005

Dr. H.T. Wolters
Directeur

C. Brussel
Beheer en financiën

M.E. Beckers-Kruijer
Secretariaat

A. van Ede
Secretariaat

A. Hartman-Deuling
Secretariaat

J. Koehler
Secretariaat

I. van Ofwegen-Schimmel
Secretariaat (vrijwilliger)

Ir. D.L. Renkema
Onderzoek (coördinator)

Drs. M.M. Broersen
Onderzoek

Drs. E. Dwarswaard
Onderzoek

Drs. C.T. Hogenhuis
Onderzoek

Drs. M.E. Witte-Rang
Onderzoek

Drs. M. van Kuilenburg
Kerk en Milieu (coördinator)

Ir. A. Luijendijk
Kerk en Milieu (vrijwilliger)

Drs. S. Bökkerink
Jubilee Nederland (coördinator)

Ir. J. van der Sar
Mondiale educatie (coördinator)

Drs. C.M. Doelman-de Graaf
Mondiale educatie

Drs. J.C.M. Grootscholten
Mondiale educatie

Drs. I.L. Karssiens-Tom
Mondiale educatie

Drs. N. Nix
Mondiale educatie

Drs. R.E. Visser
Mondiale Educatie

Ir. I. Uitslag
Mondiale educatie en PR

R.A. van der Weijden
Communicatie & PR

Bestuur op 31 december 2005

NAMENS HET ROOMS-KATHOLIEK
KERKGENOOTSCAP
Dr. P. Terhal, voorzitter
Drs. H.J.M. van de Bunt-Koster
Zr. M.A. Kras

NAMENS DE PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND
Drs. B.C. Lap, secretaris
A. Daran Scharten

NAMENS DE REMONSTRANTSE BROEDERSCHAP,
DE ALGEMENE DOOPSGEZINDE SOCIËTEIT,
HET RELIGIEUS GENOOTSCAP DER VRIENDEN,
DE OUD-KATHOLIEKE KERK EN DE EVANGELISCHE
BROEDERGEMEENTE
Drs. M.A. Bosman-Huizinga
Drs. L. J. Wagenaar
Dr. C. L. Maas

VANUIT DE RAAD VAN KERKEN IN NEDERLAND
Drs. H.J. Bakker

VANUIT HET IKV
Drs. P. van der Vlies

VANUIT JUSTITIA ET PAX
M. Th.L.H. van Heteren-Hogenhuis

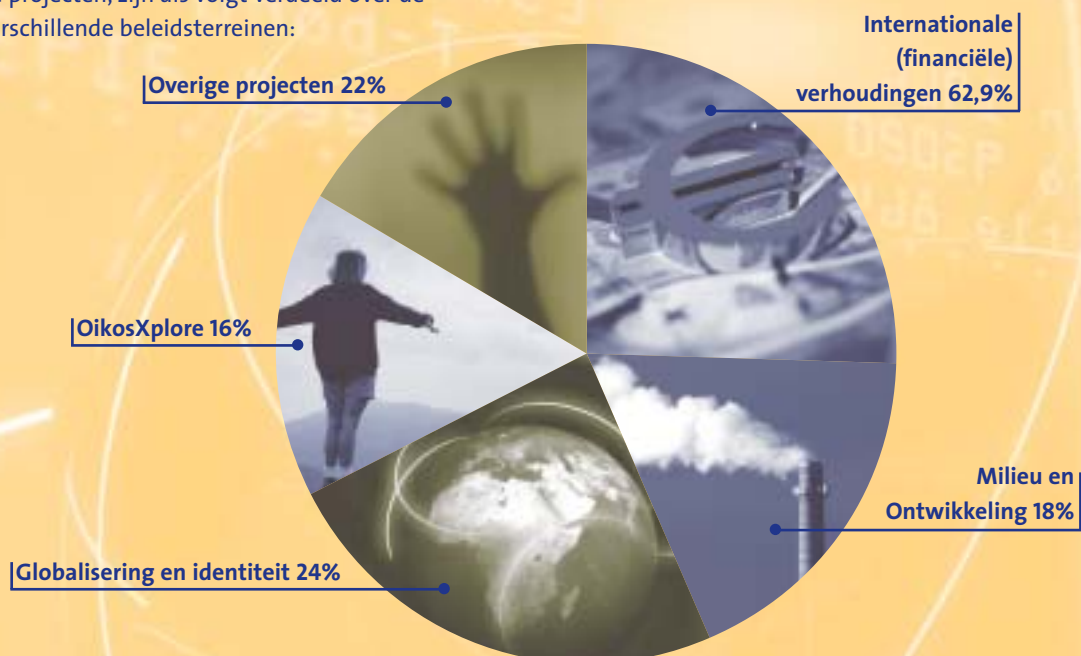
VOORGEDRAGEN DOOR DE WERKNEMERS
Mr. G.H.O. van Maanen

OP VRIJE ZETELS
Ir. C.P.M. Egelie, penningmeester
Prof. dr. G.A. de Bruijne
Ir. K.J.G. van de Putte
Drs. W.A. Zuidhof

FINANCIËEL OVERZICHT

LASTEN € 1.129.410

De lasten, ten behoeve van de uitvoering van de projecten, zijn als volgt verdeeld over de verschillende beleidsterreinen:

BATEN € 1.168.435

Oikos ontving in 2005 subsidies van:

- > Kerken die in Oikos participeren:
  - Protestantse Kerk in Nederland
  - Rooms-Katholiek Kerkgenootschap
  - Remonstrantse Broederschap
  - Algemene Doopsgezinde Sociëteit
  - Religieus Genootschap der Vrienden
  - Oud-Katholieke Kerk
  - Evangelische Broedergemeente
- > Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO)
- > Commissie Projecten in Nederland (PIN)
- > Cordaid
- > Haëlla Stichting
- > Hivos
- > ICCO
- > Justitia et Pax
- > Kerk en Vrede
- > Kerk en Wereld
- > Kerkinactie
- > Maatschappij van Welstand
- > Ministerie van Buitenlandse Zaken
- > Nederlands Platform Millenniumdoelen
- > Novib
- > Oikosnet
- > Pax Christi
- > Plan Nederland
- > Protestantse Gemeente Utrecht
- > Raad van Kerken
- > Rathenau Instituut
- > SenterNovem
- > SkaN-fonds
- > SKIN
- > Stichting Woudschoten
- > Stichting Vrienden van Oikos
- > Vesper Society Group

Oikos is een oecumenische organisatie die zich sterk maakt voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Dit doet Oikos door veranderingen in ons rijke werelddeel te bevorderen. Oikos werkt vanuit een christelijke inspiratie en wordt gesteund door kerken.

Oikos werkt aan bewustwording in Nederland van problemen in ontwikkelingslanden. Door concreet te benoemen wat burgers en politici in Nederland kunnen doen aan die problemen, wil Oikos mensen aansporen actie te ondernemen. Oikos doet dit door campagnes, lobby en diverse activiteiten uit te voeren rond verschillende thema's. Oikos organiseert conferenties, ontwikkelt materialen en geeft workshops. Anders denken, Anders doen – dat is Oikos.

Colofon

Samenstelling en Redactie
Rogier van der Weijden
Hielke Wolters

Teksten
Rogier van der Weijden

Foto's
WHO/ P.Virot (cover),
James Dawson (cover),
Hielke Wolters (p. 4),
Robert Knoth (p. 7),
Deelstra & DeJong (p. 14),
Nanneke Nix (p. 17, 22, 23),
Judith Grootsholten (p. 23),
Carel Bruens (p. 17), David
Haberlah (p. 18), Kelle Schouten
(p.14), Antonio Vazquez (p. 25),
David Nelson (p. 22),
Ingeberte Uitslag (p. 1, 5, 11, 15,
20, 21, 22), Hollandse Hoogte
(p. 8, 9), Peter Williams/WCC (p.8),
Rogier van der Weijden (p. 8, 10,
13, 23, 27) Ahmed Zahid (p. 2, 3,
5, 11, 15, 21)

Ontwerp en vormgeving
In Ontwerp, Assen

Druk
Drukkerij de Pelmolen, Utrecht

Oikos
Mariahoek 16-17
Postbus 19170
3501 DD Utrecht
telefoon (030) 236 15 00
oikos@stichtingoikos.nl
www.stichtingoikos.nl

